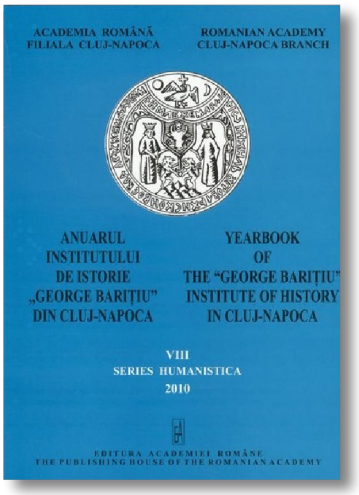

ISSN 1584-4404

Yearbook of the George Barițiu History Institute of Cluj-Napoca
Series *Humanistica*

humanistica.ro

Variante reduse ale subscalelor de evaluare multidimensională a anxietății ca trăsătură (EMAS-T și SAS-T)

Ștefania Miclea, Monica Albu

How to cite this article:
Miclea, Ștefania; Albu, Monica (2010) *Variante reduse ale subscalelor de evaluare multidimensională a anxietății ca trăsătură (EMAS-T și SAS-T)*, Yearbook of the George Barițiu History Institute of Cluj-Napoca, Series Humanistica, Vol. 8, pp. 123–133. DOI: 10.5281/zenodo.22965974

© 2010: The Publishing House of the Romanian Academy.
Humanistica Yearbook is published online since 2003.
Submit your article to Humanistica Yearbook: secretariat.dcsu@acad-cj.ro

VARIANTE REDUSE ALE SUBSCALELOR DE EVALUARE MULTIDIMENSIONALĂ A ANXIETĂȚII CA TRĂSĂTURĂ (*EMAS-T* ŞI *SAS-T*)

Ştefania Miclea[*], **Monica Albu**[**]

[*] S.C. Cognitrom S.R.L., Cluj-Napoca
[**] Academia Română – Filiala Cluj, Institutul de Istorie „George Barițiu", Departamentul de Cercetări Socio-Umane

Abstract. *The **EMAS** (The **Endler Multidimensional Anxiety Scales**) and the **EMAS-SAS** (The **EMAS Social Anxiey Scales**) are useful instruments for assessing seven dimensions of trait anxiety: social evaluation, physical danger, ambiguity, daily routines, separation, and self-disclosure to family members and to close friends. Every dimension is assessed using a separate subscale, along with another scale for measuring state anxiety. All subscales measuring trait anxiety have the same 15 items but they differ regarding the situation they evaluate. The present study aims to identify the psychometric characteristics of trait anxiety subscales.*

The study was performed on 905 subjects, age between 14-85 years. Three items were found to be subject of exclusion from each subscale. The short versions of these subscales have better psychometric characteristics (internal consistency and construct validity) than original subscales.

Keywords: *EMAS, trait-anxiety, multidimensional model of anxiety*.

1. INTRODUCERE

Modelul interacționist al anxietății susține că anxietatea ca trăsătură este multidimensională, iar anxietatea ca stare rezultă din interacțiunea anxietății ca trăsătură cu factori situaționali congruenți.

Potrivit acestui model, predispoziția la anxietate (anxietatea ca trăsătură) a indivizilor are mai multe componente, fiecare fiind specifică unui tip de situații. Intensitatea reacției anxioase (a stării de anxietate) a unei persoane într-o anumită situație este determinată atât de felul în care ea percepe acea situație − mai precis, de tipul de situație cu care o aseamănă −, cât şi de nivelul anxietății ca trăsătură pentru tipul de situație respectiv. Aşadar, indivizii care au niveluri mai ridicate ale anxietății ca trăsătură față de un anumit tip de situație vor avea creşteri mai mari

ale anxietăţii ca stare atunci când aseamănă situaţia în care se află cu tipul respectiv de situaţie.

Pe baza modelului interacţionist al anxietăţii, N. S. Endler, J. M. Edwards şi R. Vitelli[1] au construit *Scalele Endler de evaluare multidimensională a anxietăţii* (*EMAS*). Acestea măsoară anxietatea ca stare (scala *EMAS-S*) şi patru dimensiuni situaţionale ale anxietăţii ca trăsătură (scala *EMAS-T*). *Scalele EMAS de evaluare a anxietăţii sociale* (*EMAS-SAS*) au fost construite de N. S. Endler şi G. L. Flett[2] şi reprezintă o extensie a scalelor *EMAS*. Ele adaugă la cele patru dimensiuni iniţiale ale *EMAS-T* alte trei dimensiuni ale anxietăţii ca trăsătură, măsurate de scala *SAS-T*.

Scalele *EMAS* şi *EMAS-SAS* au fost adaptate, validate şi etalonate pe o populaţie normală (non-clinică) din România de Ştefania Miclea, Amalia Ciuca şi Monica Albu[3], în perioada 2008–2009. Etaloanele au fost construite pe sexe şi pe patru grupe de vârstă: 14–20 de ani, 21–30 de ani, 31–50 de ani şi 51–85 de ani.

2. DESCRIEREA SCALELOR *EMAS-T* ŞI *SAS-T*

Scala *EMAS-T* măsoară patru dimensiuni situaţionale ale anxietăţii ca trăsătură. Este vorba despre anxietatea faţă de: a) evaluarea socială sau ameninţarea interpersonală; b) ameninţarea legată de un pericol fizic; c) ameninţarea din situaţii ambigue; d) ameninţarea din situaţii inofensive sau de rutină zilnică.

Scala *SAS-T* adaugă trei dimensiuni anxietăţii ca trăsătură: a) anxietatea de separare; b) anxietatea în situaţii de auto-dezvăluire către membrii familiei şi c) anxietatea în situaţii de auto-dezvăluire către prietenii apropiaţi. Pe lângă acestea, ea conţine subscala care evaluează anxietatea în situaţii de evaluare socială, măsurată şi de scala *EMAS-T*.

Subscalele din *EMAS-T* şi din *SAS-T* sunt prezentate în *tabelul 1*.

Tabelul 1

Subscalele scalelor *EMAS-T* şi *SAS-T*

Denumirea subscalei şi dimensiunea măsurată	**Descrierea situaţiei**
EMAS-T1: anxietatea ca trăsătură în situaţii de evaluare socială (*ES*)	Vă aflaţi în situaţii în care sunteţi evaluat de alte persoane.
EMAS-T2: anxietatea ca trăsătură în situaţii de pericol fizic (*PF*)	Vă aflaţi în situaţii în care s-ar putea să fiţi sau sunteţi pe cale de a vă confrunta cu un pericol fizic.

[1] N. S. Endler, J. M. Edwards, R. Vitelli, *Endler Multidimensional Anxiety Scales (EMAS),* Los Angeles, USA, Western Psychological Services, 1991.

[2] N. S. Endler, G. L. Flett, *EMAS Social Anxiey Scales (EMAS-SAS)*, USA, Los Angeles, Western Psychological Services, 2002.

[3] Ş. Miclea, M. Albu, A. Ciuca, *The Romanian Adaptation of Endler Multidimensional Anxiety Scale (EMAS)*, „Cognition, Brain, Behavior. An Interdisciplinary Journal", vol. XIII, nr. 1, 2009, p. 59–77.

Tabelul 1 (continuare)

EMAS-T3: anxietatea ca trăsătură în situații ambigue (*AM*)	Sunteți în situații noi sau neobişnuite.
EMAS-T4: anxietatea ca trăsătură în situații de rutine zilnice (*RZ*)	Sunteți implicat în activitățile dumneavoastră obişnuite, de zi cu zi.
SAS-T1: anxietatea ca trăsătură în situații de separare (*SE*)	Vă aflați în situații în care sunteți sau ați fost deja separat de o persoană foarte importantă din viața dumneavoastră.
SAS-T2: anxietatea ca trăsătură legată de auto-dezvăluire către familie (*ADF*)	Vă aflați în situații în care sunteți pe cale de a dezvălui ceva foarte personal despre dumneavoastră unui membru apropiat al familiei
SAS-T3: anxietatea ca trăsătură legată de auto-dezvăluire către prieteni (*ADP*)	Vă aflați în situații în care sunteți pe cale de a dezvălui ceva important despre dumneavoastră unui prieten apropiat.
SAS-T4: anxietatea ca trăsătură în situații de evaluare socială, la fel ca subscala *EMAS-T1* (*ES*)	Vă aflați în situații în care sunteți evaluat de alte persoane.

Fiecare subscală este compusă dintr-o descriere a unei situații, urmată de 15 itemi, aceiaşi pentru toate subscalele. La fiecare item, subiectul apreciază cât de mult i se potriveşte afirmația conținută de acesta şi răspunde pe o scală cu cinci trepte, unde 1 înseamnă „deloc”, iar 5 înseamnă „foarte mult”. Scorul fiecărei subscale se obține prin însumarea cotelor itemilor săi şi poate varia între 15 şi 75. Cu cât un scor este mai mare, cu atât nivelul măsurat al anxietății ca trăsătură este mai ridicat.

3. **OBIECTIVUL CERCETĂRII**

Cercetarea de față a avut ca obiectiv principal verificarea calităților psihometrice ale subscalelor din *EMAS* şi din *EMAS-SAS*, care evaluează anxietatea ca trăsătură (subscalele din *EMAS-T* şi din *SAS-T*).

4. **PARTICIPANȚI**

Au fost utilizate trei eşantioane de subiecți (*tabelul 2*): un eşantion format din 786 de persoane cu vârste cuprinse între 14 şi 85 de ani, dintr-o populație non-clinică, din județele Alba, Arad, Cluj, Sălaj şi Timiş;

- un eşantion clinic, format din 43 de femei cu simptomatologie anxioasă, cu vârste cuprinse între 31 şi 73 de ani;
- un eşantion format din 76 de bărbați, pompieri într-o unitate de intervenție din Zalău, cu vârste cuprinse între 21 şi 44 de ani (m = 31,34; σ = 5,44)**.**

Tabelul 2

Structura eşantioanelor de subiecţi,
pe grupele de vârstă utilizate la etalonarea scalelor *EMAS* şi *EMAS-SAS*

Grupa de vârstă	**Lotul non-clinic**		**Lotul clinic**	**Lotul de pompieri**
	Bărbaţi	**Femei**	**Femei**	**Bărbaţi**
14–20	98	184		
21–30	93	102		43
31–50	75	142	22	43
51–85	44	48	21	
Total	**310**	**476**	**43**	**86**

5. **PROCEDURA**

Cercetarea s-a desfăşurat în perioada martie–noiembrie 2008.

Administrarea scalelor *EMAS* şi *EMAS-SAS* s-a făcut în licee, universităţi, spitale de psihiatrie, la domiciliul sau la locul de muncă al participanţilor, atât în zone urbane, cât şi în zone rurale. În funcţie de situaţie, administrarea s-a realizat individual sau în grup, fiecare participant dându-şi consimţământul verbal înaintea completării chestionarelor. Au fost respectate instrucţiunile de administrare din manualul original *EMAS*[4].

În vederea evaluării validităţii relative la criteriu a subscalelor din *EMAS-T* şi din *SAS-T*, s-au administrat, împreună cu acestea, o serie de alte instrumente relevante pentru măsurarea anxietăţii, prezentate în continuare.

Inventarul de depresie Beck (*The Beck Depression Inventory*) ─ *BDI* evaluează intensitatea depresiei. Se poate utiliza pentru o populaţie atât clinică, cât şi non-clinică. Conţine 21 de itemi. Fiecare item constă dintr-o listă de patru afirmaţii referitoare la un simptom de depresie, aranjate în ordinea crescătoare a gravităţii. Scorurile inventarului sunt cuprinse între 0 şi 63, fiind cu atât mai mari, cu cât depresia este mai severă.

Inventarul de evaluare a anxietăţii ca stare şi ca trăsătură al lui Spielberger (*The Spielberger Trait-State Anxiety Inventory*) ─ *STAI* constă din două scale, fiecare fiind compusă din 20 de itemi. Una măsoară anxietatea ca stare (*STAI-*X_1), iar cealaltă, anxietatea ca trăsătură (*STAI-*X_2). Scorul total al fiecărei scale este cuprins între 20 şi 80. Scorurile mari caracterizează un nivel mai ridicat al anxietăţii.

Chestionarul de personalitate Eysenck *(The Eysenck Personality Questionnaire*) ─ *EPQ*, construit de H. J. Eysenck şi S. B. G. Eysenck, este format din 79 de itemi grupaţi în patru scale. Trei dintre ele măsoară dimensiuni importante ale personalităţii: extraversiunea (*E-EPQ*), neuroticismul (*N-EPQ*) şi

[4] N. S. Endler, J. M. Edwards, R. Vitelli, *op. cit.*

psihoticismul (*P-EPQ*). Cea de-a patra scală (*L-EPQ*) evaluează tendința subiecților de a răspunde conform dezirabilității sociale. Am utilizat în această cercetare numai scala *N-EPQ*. Persoanele care au scoruri mari la scala *N-EPQ* sunt anxioase, deprimate, tensionate, au o stimă de sine scăzută şi o autonomie scăzută.

Chestionarul de personalitate cu 5 factori — *CP5F* a fost construit de Monica Albu[5], după modelul chestionarului *FFPI*, elaborat de A. A. Jolijn Hendriks, Willem K. B. Hofstee, Boele de Raad şi Alois Angleitner[6]. *CP5F* conține 130 de itemi grupați în şase scale. Cinci scale măsoară suprafactorii modelului Big Five: *Extraversiunea* (23 itemi), *Amabilitatea* (24 itemi), *Conştiinciozitatea* (25 itemi), *Stabilitatea emoțională* (21 itemi) şi *Autonomia* (22 itemi). A şasea scală, compusă din 15 itemi, măsoară tendința subiectului de a da răspunsuri dezirabile din punct de vedere social. În această cercetare am utilizat doar scala *Stabilitate emoțională*. O cotă mare la această scală poate semnifica prezența gândirii pozitive, a optimismului, a controlului emoțional şi o încredere în forțele proprii. Prin contrast, un scor mic la scala *Stabilitate emoțională* denotă o tendință spre îngrijorare şi prezența unor stări de neliniște.

Chestionarele *STAI*, *BDI* şi *EPQ* au fost administrate împreună cu scalele *EMAS* şi *EMAS-SAS*, la 87 de bărbați şi 223 de femei din eşantionul non-clinic. Jumătate dintre subiecți au răspuns mai întâi la scalele *EMAS* şi *EMAS-SAS* şi după aceea la restul chestionarelor. Pentru ceilalți subiecți, ordinea de administrare a chestionarelor a fost inversă.

Chestionarul *CP5F* a fost administrat împreună cu scalele *EMAS-S* şi *EMAS-SAS* numai în eşantionul format din pompieri.

6. REZULTATE

6.1. VARIANTE REDUSE ALE SUBSCALELOR EMAS-T ŞI SAS-T

S-au efectuat comparații ale mediilor scorurilor itemilor din scalele *EMAS-T* şi din scalele *SAS-T*, între femeile din lotul clinic şi cele din lotul non-clinic din grupele de vârstă 31–50 de ani şi 51–85 de ani. S-au făcut 210 comparații (15 itemi × 7 subscale × 2 grupe de vârstă). În marea majoritate a cazurilor (192), media scorurilor a fost mai mare pentru femeile din lotul clinic, 68 de diferențe dintre medii fiind semnificative cel puțin la pragul $p = 0{,}05$. Au fost identificate însă 18 situații în care femeile din lotul non-clinic au realizat o medie mai mare decât cele din lotul clinic; în toate aceste cazuri, diferența mediilor a fost nesemnificativă la pragul $p = 0{,}05$ (*tabelul 3*).

[5] M. Albu, *Un nou chestionar de personalitate: CP5F*, în *Incursiuni psihologice în cotidian*, M. Albu (coord.), Cluj-Napoca, Edit. ASCR, 2008, p. 7–23.

[6] A. A. J. Hendriks, *The Construction of the Five-Factor Personality Inventory (FFPI)*, Teză de doctorat, Rijksuniversiteit Groningen, 1997.

S-a observat că aceiaşi trei itemi (1, 6 şi 10) au o validitate mai redusă în ambele grupe de vârstă. În plus, în grupa de vârstă 51–85 de ani, mediile scorurilor la aceşti itemi nu diferă semnificativ (la pragul $p = 0,05$) între populaţia clinică şi cea non-clinică pentru niciuna dintre subscalele din *EMAS-T* şi din *SAS-T*.

Tabelul 3

Situaţiile în care media scorurilor itemului
este mai mare în lotul non-clinic decât în cel clinic

Grupa de vârstă 31–50 de ani							
Item	**Subscala din care face parte itemul**						
	EMAS-T1	***EMAS-T2***	***EMAS-T3***	***EMAS-T4***	***SAS-T1***	***SAS-T2***	***SAS-T3***
1					X		
6						X	X
10							X
11		X					
Grupa de vârstă 51–85 de ani							
Item	**Subscala din care face parte itemul**						
	EMAS-T1	***EMAS-T2***	***EMAS-T3***	***EMAS-T4***	***SAS-T1***	***SAS-T2***	***SAS-T3***
1		X			X	X	X
4					X	X	
6		X				X	X
8		X					X
10		X					X

S-a efectuat analiza factorială (prin metoda componentelor principale şi rotirea factorilor prin metoda Varimax) asupra itemilor fiecăreia dintre cele şapte subscale din *EMAS-T* şi din *SAS-T*, pe sexe, în lotul non-clinic.

Cu două excepţii ─ reprezentate de subscala *SAS-T1* în cazul femeilor şi subscala *EMAS-T2* în cazul bărbaţilor, când au fost extraşi câte 4 factori ─, au fost extraşi câte 3 factori.

Pentru fiecare factor, au fost identificaţi itemii care aveau cea mai mare saturaţie în factorul respectiv. S-a constatat, astfel, că ─ exceptând subscala *SAS-T1* în cazul femeilor şi subscalele *SAS-T1* şi *SAS-T3* în cazul bărbaţilor ─, pentru fiecare subscală şi pentru ambele sexe, există un factor cu proprietatea că numai itemii 1, 6 şi 10 au cea mai mare saturaţie în factorul respectiv. Saturaţiile itemilor 1, 6 şi 10 în acel factor sunt mari, fiind cuprinse între 0,731 şi 0,871.

În cazul bărbaţilor, atât pentru subscala *SAS-T1*, cât şi pentru subscala *SAS-T3*, itemii 1, 6 şi 10 au saturaţia maximă în acelaşi factor, dar mai există un item (itemul 8) care are cea mai mare saturaţie în factorul respectiv. Saturaţia sa este mai mică decât saturaţiile itemilor 1, 6 şi 10 (este egală cu 0,523 în subscala *SAS-T1* şi cu 0,547 în subscala *SAS-T3*).

În cazul femeilor, pentru subscala *SAS-T1* există un factor pentru care singurul item cu saturație mare în el este itemul 1 şi un factor în care itemii care au cea mai mare saturație în el sunt 6, 8 şi 10.

Itemii 1, 6 şi 10 se referă la trăirea unor emoții pozitive în legătură cu anumite situații. O cotă mare (4 sau 5) la aceşti itemi semnifică faptul că subiectul nu caută experiențe de felul acesta (itemul 1), nu aşteaptă cu nerăbdare să se afle în asemenea situații (itemul 6) şi nu simte plăcere atunci când se găseşte în astfel de situații (itemul 10), dar nu neapărat din cauză că situațiile respective i-ar provoca anxietate.

S-au analizat mediile scorurilor tuturor itemilor, în lotul non-clinic, şi s-a constatat că itemii 1, 6 şi 10 au medii mult mai mari decât restul itemilor, în majoritatea cazurilor (excepție face doar subscala *EMAS-T4*) mediile scorurilor acestor trei itemi fiind mai mari decât 3,50 (*tabelul 4*). Având în vedere că scorurile itemilor din scalele *EMAS-T* şi din *SAS-T* sunt cuprinse între 1 şi 5, se deduce că itemii 1, 6 şi 10 aduc o contribuție importantă la scorul total al subscalelor, deşi ei evaluează absența plăcerii resimțite într-o anumită situație, care nu totdeauna este provocată de anxietate.

Tabelul 4

Intervalele în care sunt situate mediile scorurilor itemilor

Subscala	Bărbați (N = 308)		Femei (N = 476)	
	Intervalul mediilor pentru itemii 1, 6 şi 10	Intervalul mediilor pentru ceilalți itemi	Intervalul mediilor pentru itemii 1, 6 şi 10	Intervalul mediilor pentru ceilalți itemi
EMAS-T1	3,81–3,83	1,59–3,24	3,92–4,16	1,72–3,57
EMAS-T2	4,42–4,48	2,08–3,90	4,59–4,63	2,31–4,20
EMAS-T3	3,53–3,78	1,63–3,25	3,73–3,89	1,76–3,39
EMAS-T4	2,94–3,12	1,46–2,33	2,75–3,14	1,37–2,41
SAS-T1	4,50–4,54	1,72–4,01	4,50–4,68	1,72–4,00
SAS-T2	4,04–4,23	1,87–3,51	4,18–4,35	2,01–3,75
SAS-T3	4,01–4,07	1,67–3,32	4,08–4,17	1,73–3,48

Pe baza rezultatelor obținute, s-a procedat la eliminarea itemilor 1, 6 şi 10 şi s-au format variante reduse ale subscalelor din *EMAS-T* şi din *SAS-T*. Cercetarea a continuat cu compararea proprietăților psihometrice ale subscalelor astfel formate cu cele ale subscalelor originale.

6.2. CONSISTENȚA INTERNĂ A SUBSCALELOR

Au fost calculați coeficienții de consistență internă α pentru fiecare subscală originală şi pentru fiecare subscală redusă, pe sexe şi pe grupe de vârstă, în lotul non-clinic (*tabelul 5*).

Tabelul 5

Coeficienţii de consistenţă internă α
pentru subscalele originale şi pentru variantele reduse

Subscala	Grupa de vârstă (în ani)	Bărbaţi			Femei		
		N	α subscale originale	α variante reduse	*N*	α subscale originale	α variante reduse
EMAS-T1	14-20	93	0,812	0,846	183	0,843	0,856
	21-30	93	0,821	0,844	102	0,908	0,925
	31-50	74	0,781	0,824	141	0,828	0,837
	51-85	43	0,778	0,816	47	0,811	0,813
EMAS-T2	14-20	96	0,818	0,835	182	0,859	0,848
	21-30	93	0,817	0,813	100	0,873	0,874
	31-50	75	0,828	0,848	140	0,846	0,844
	51-85	43	0,885	0,902	48	0,847	0,875
EMAS-T3	14-20	96	0,814	0,805	182	0,859	0,851
	21-30	93	0,806	0,788	101	0,884	0,885
	31-50	75	0,807	0,834	137	0,872	0,846
	51-85	42	0,871	0,916	47	0,742	0,771
EMAS-T4	14-20	95	0,822	0,848	180	0,836	0,841
	21-30	93	0,868	0,878	101	0,852	0,883
	31-50	75	0,856	0,862	140	0,880	0,853
	51-85	41	0,863	0,884	47	0,833	0,824
SAS-T1	14-20	95	0,810	0,824	177	0,812	0,820
	21-30	90	0,890	0,889	98	0,890	0,901
	31-50	68	0,707	0,698	128	0,796	0,819
	51-85	38	0,846	0,859	41	0,684	0,771
SAS-T2	14-20	96	0,832	0,856	179	0,896	0,904
	21-30	90	0,900	0,908	98	0,892	0,893
	31-50	70	0,886	0,885	133	0,879	0,888
	51-85	37	0,891	0,902	42	0,816	0,839
SAS-T3	14-20	94	0,817	0,844	180	0,849	0,861
	21-30	88	0,862	0,876	96	0,873	0,887
	31-50	68	0,822	0,859	135	0,834	0,834
	51-85	37	0,849	0,880	40	0,381	0,624

Din totalul de 56 de cazuri (7 subscale × 2 sexe × 4 grupe de vârstă), în 45 coeficienţii variantelor reduse ale subscalelor sunt mai mari decât cei ai subscalelor originale.

Atunci când subscalele noi au coeficienţi α mai mici decât subscalele originale, diferenţa dintre cei doi coeficienţi α este mică, în 8 cazuri dintre cele 11 fiind mai mică de 0,01. Cea mai mare scădere este de 0,027 (de la 0,880 la 0,853, pentru subscala *EMAS-T4*, la femei din grupa de vârstă 31–50 de ani).

Atunci când subscalele noi au coeficienți α mai mari decât cele originale, diferența celor doi coeficienți α este, în general, mai mare decât 0,01 (în 31 de cazuri dintre cele 45, în 20 de cazuri fiind chiar mai mare decât 0,02). Cea mai mare creştere este de 0,243 (de la 0,381 la 0,624 pentru subscala *SAS-T3*, la femei din grupa de vârstă 51–85 de ani).

6.3. VALIDAREA SUBSCALELOR

Au fost comparate mediile scorurilor subscalelor din *EMAS-T* şi din *SAS-T* între populația clinică de femei şi populația non-clinică de femei, pe grupe de vârstă. Atât pentru subscalele originale, cât şi pentru variantele reduse, mediile din lotul clinic sunt mai mari decât cele din lotul non-clinic.

De fiecare dată când diferența mediilor este semnificativă (la pragul $p = 0,05$) pentru subscala originală, ea este semnificativă (la pragul $p = 0,05$) şi pentru varianta redusă a subscalei. În plus, la grupa de vârstă 31–50 de ani, pentru subscala originală *SAS-T3* diferența mediilor este nesemnificativă la pragul $p = 0,05$, dar pentru varianta redusă a subscalei diferența mediilor este semnificativă la pragul $p = 0,05$ (*tabelul 6*).

Tabelul 6

Pragurile de semnificație la care diferența mediilor scorurilor subscalei între populația clinică şi cea non-clinică este semnificativă

Subscala	**Grupa de vârstă**			
	31–50 de ani		**51–85 de ani**	
	subscale originale	**variante reduse**	**subscale originale**	**variante reduse**
EMAS-T1	0,000	0,000	0,000	0,000
EMAS-T2	0,019	0,018	0,103	0,074
EMAS-T3	0,021	0,019	0,000	0,000
EMAS-T4	0,004	0,005	0,000	0,000
SAS-T1	0,004	0,005	0,003	0,004
SAS-T2	0,027	0,017	0,132	0,051
SAS-T3	0,093	0,041	0,043	0,021

S-au calculat coeficienții de corelație liniară între subscalele din *EMAS-T* şi din *SAS-T* (originale şi reduse), pe de o parte, şi scalele *STAI-*X_1, *STAI-*X_2, *BDI* şi *N-EPQ*, pe de altă parte, în lotul non-clinic.

După cum se poate observa în *tabelele 7* şi *8*, coeficienții de corelație dintre variantele reduse ale subscalelor şi scalele *STAI-*X_1, *STAI-*X_2, *BDI* şi *N-EPQ* sunt mai mari decât coeficienții de corelație ai subscalelor originale.

Tabelul 7

Coeficienţii de corelaţie liniară între subscalele din *EMAS-T* şi scalele *STAI-X1*, *STAI-X2*, *BDI* şi *N-EPQ*, în lotul non-clinic

Scala		Subscala din *EMAS-T*							
		EMAS-T1		*EMAS-T2*		*EMAS-T3*		*EMAS-T4*	
		originală	redusă	originală	redusă	originală	redusă	originală	redusă
STAI-X1	*r*	0,356	0,358	0,131	0,168	0,353	0,382	0,441	0,470
	p	0,000	0,000	0,025	0,004	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	295	295	296	296	291	291	291	291
STAI-X2	*r*	0,421	0,425	0,217	0,243	0,456	0,470	0,450	0,491
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	292	292	293	293	289	289	289	289
BDI	*r*	0,276	0,309	0,173	0,187	0,300	0,305	0,250	0,289
	p	0,000	0,000	0,003	0,001	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	303	303	304	304	299	299	299	299
N-EPQ	*r*	0,381	0,383	0,200	0,221	0,355	0,372	0,437	0,448
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	301	301	302	302	297	297	297	297

Tabelul 8

Coeficienţii de corelaţie liniară între subscalele din *SAS-T* şi scalele *STAI-X1*, *STAI-X2*, *BDI* şi *N-EPQ*, în lotul non-clinic

Scala		Subscala din *SAS-T*					
		SAS-T1		*SAS-T2*		*SAS-T3*	
		originală	redusă	originală	redusă	originală	redusă
STAI-X1	*r*	0,223	0,243	0,217	0,246	0,316	0,329
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	284	284	295	295	293	296
STAI-X2	*r*	0,295	0,327	0,318	0,346	0,352	0,384
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	280	280	292	292	290	290
BDI	*r*	0,177	0,196	0,190	0,211	0,210	0,222
	p	0,002	0,001	0,001	0,000	0,000	0,000
	N	291	291	303	303	300	300
N-EPQ	*r*	0,325	0,345	0,368	0,397	0,400	0,411
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	289	289	301	301	298	298

De asemenea, s-au calculat coeficienţii de corelaţie liniară între subscalele din *EMAS-T* şi din *SAS-T*, originale şi variantele reduse, şi scala *Stabilitate emoţională* din chestionarul *CP5F*, în lotul de pompieri (*tabelul 9*).

Tabelul 9

Coeficienții de corelație liniară între scala *Stabilitate emoțională* din *CP5F* şi subscalele din *EMAS-T* şi din *SAS-T*

Subscala	*N*	Subscala originală		Varianta redusă	
		r	*p*	*r*	*p*
EMAS-T1	76	-0,227	0,049	-0,268	0,019
EMAS-T2	76	-0,034	0,769	-0,106	0,360
EMAS-T3	76	-0,159	0,170	-0,234	0,042
EMAS-T4	76	-0,273	0,017	-0,296	0,009
SAS-T1	74	-0,219	0,061	-0,248	0,033
SAS-T2	72	-0,444	0,000	-0,464	0,000
SAS-T3	73	-0,351	0,002	-0,362	0,002

Similar cu rezultatele obținute pentru lotul non-clinic, coeficienții de corelație sunt mai mari în valoare absolută în cazul variantelor reduse ale subscalelor decât în cazul subscalelor originale. În plus, două dintre variantele reduse (*EMAS-T3* şi *SAS-T1*) corelează liniar semnificativ cu scala *Stabilitate emoțională*, în timp ce subscalele originale aveau corelații nesemnificative la pragul $p = 0,05$.

Nici subscalele originale din *EMAS-T* şi din *SAS-T* şi nici variantele reduse nu corelează liniar semnificativ (la pragul $p = 0,05$) cu scala *Dezirabilitate socială* din chestionarul *CP5F*, în lotul de pompieri (*tabelul 10*). Aceasta înseamnă că dorința persoanelor de a crea o impresie bună despre ele nu le determină să răspundă la scalele *EMAS-T* şi *SAS-T* astfel încât să obțină scoruri reduse, să pară a fi puțin anxioase.

Tabelul 10

Coeficienții de corelație liniară între scala *Dezirabilitate socială* din *CP5F* şi subscalele din *EMAS-T* şi din *SAS-T*

Subscala	*N*	Subscala originală		Varianta redusă	
		r	*p*	*r*	*p*
EMAS-T1	76	-0,020	0,864	-0,038	0,744
EMAS-T2	76	0,039	0,737	-0,013	0,911
EMAS-T3	76	-0,164	0,157	-0,145	0,211
EMAS-T4	76	-0,185	0,110	-0,152	0,191
SAS-T1	74	-0,032	0,784	-0,018	0,880
SAS-T2	72	-0,154	0,196	-0,139	0,241
SAS-T3	73	-0,104	0,379	-0,108	0,363

7. **CONCLUZIE**

Variantele reduse ale subscalelor din *EMAS-T* şi din *SAS-T* au o validitate relativă la construct şi o consistență internă mai bune decât subscalele originale. De asemenea, ele prezintă avantajul de a fi constituite din mai puțini itemi decât subscalele originale, ceea ce presupune un timp mai scurt de administrare şi de cotare.